

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА**

**КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КУРСОВА РОБОТА
з китайської філології**

**На тему: «Функціонально-стилістичні особливості модальних дієслів в
китайській мові на основі художніх творів династії Сун»**

Студента IV курсу, групи Пжит 09-20
Факультету східної та слов'янської філології
Денної форми навчання
Освітньої програми Китайська мова і література
та переклад, західноєвропейська мова
Спеціальності 035. Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови і літератури
(переклад включно), перша – китайська
Путяка Івана Володимировича

Науковий керівник: викл. Сидельнікова О.А.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1.1 Основні поняття модальних дієслів та їхні функціональні аспекти: класифікація та роль в мові	5
1.2 Специфіка використання модальних дієслів у різних стилістичних контекстах та ситуаціях	9
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ЕПОХИ СУН НА ОСНОВІ ТВОРІВ ОУЯН СЮ ТА СУН ДУНПО	16
2.1 Вплив модальних дієслів на тон, настрій та інтонацію у творах	16
2.2 Модальні дієслова та їхні стилістичні відмінності	21
2.3 Модальні дієслова в китайській поезії епохи Сун: аналіз творів Оуян Сю та Су Дунпо і їхні функціонально-стилістичні особливості	25
Висновки до розділу 2	32
ВИСНОВКИ	33
论文摘要	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36

ВСТУП

Актуальність теми відкриває широкий простір для розуміння мовної структури та культурного контексту китайської комунікації. Однією з важливих аспектів є вивчення функціональних рис модальних дієслів, які визначають ступінь можливості, обов'язковості, або відмови в мовленні. Це дозволяє розкрити тонкощі та нюанси виразності в китайській мові та розуміти, як ці дієслова формують висловлення. Крім того, в контексті культурного аспекту, дослідження модальних дієслів допомагає розкрити особливості ментальності китайського суспільства.

З огляду на глобалізацію та розвиток міжнародних комунікацій, вивчення цієї теми також має практичний аспект. Розуміння функціонально-стилістичних особливостей модальних дієслів сприяє покращенню мовної взаємодії між носіями китайської мови та представниками інших мовних спільнот.

Сучасний стан розвитку лінгвістики спонукає науковців до перегляду традиційних принципів опису мовних одиниць. Категорія модальності належить до базових і центральних лінгвістичних категорій, відображених у різних мовах.

Мета полягає в розкритті та вивченні ключових аспектів функціонально-стилістичних властивостей цих дієслів для глибшого розуміння мовної системи та комунікативних нюансів китайської мови.

У відповідності до мети роботи сформульовано наступні **завдання**:

- 1) виявити основні поняття модальних дієслів та їхні функціональні аспекти;
- 2) проаналізувати модальні дієслова в китайській поезії епохи Сун на прикладі творів Оуян Сю та Су Дунпо;
- 3) вивчити вплив модальних дієслів на тон, настрій та інтонацію у творах Оуян Сю та Су Дунпо

Об'єкт дослідження – особливості використання модальних дієслів в китайській мові.

Предмет дослідження – функціонально-стилістичні особливості модальних дієслів в китайській мові.

Методи дослідження у роботі можуть бути обрані з урахуванням специфіки досліджуваного явища. Синтаксичний аналіз з метою вивчення структурних особливостей розташування модальних дієслів у різних типах речень; семантичний аналіз в якості дослідження значень модальних дієслів та їхніх відмінностей у різних контекстах. Морфологічний аналіз, щоб проаналізувати морфологічні особливості модальних дієслів та їхнього відмінювання. Аналіз культурних текстів із врахуванням впливу культурних аспектів на вживання модальних дієслів у китайській мові. Історичний аспект – розгляд етапів розвитку китайської мови та їхній вплив на функціонально-стилістичні особливості модальних дієслів.

Однією з ключових **наукових новизн** цього дослідження є його структурний аналіз модальних дієслів, який дозволяє розкрити їхню роль у формуванні мовного висловлення. Семантичний аспект дослідження розширює розуміння значень модальних дієслів та їх вплив на виразність і прагматику мовлення. Додатково, робота ставить перед собою завдання проаналізувати роль модальних дієслів у різних стилістичних жанрах, таких як науковий, художній та офіційний стилі. Новаторським є також включення в дослідження специфіки використання модальних дієслів у китайській поезії епохи Сун.

Практичне значення. Дослідження функціонально-стилістичних особливостей модальних дієслів в китайській мові має значиме практичне застосування в різних сферах. Для підготовки перекладачів це дослідження стає важливим ресурсом, допомагаючи зрозуміти та вірно передавати функціонально-стилістичні відмінності цих дієслів в різних контекстах. У сфері лінгвокультурної взаємодії володіння правильним вживанням модальних дієслів стає ключем до ефективної комунікації в освітніх, бізнесових та соціальних ситуаціях.

Матеріалом цього дослідження є 28 творів поезії епохи Сун.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Основні поняття модальних дієслів та їхні функціональні аспекти: класифікація та роль в мові

Модальні дієслова є однією з найбільш складних і суперечливих лексико-граматичних груп, а виділення класу предикатів, що виражають модальні значення, також пов'язане з певними труднощами. Вивчення модальних дієслів у китайській мові є відносно молодого галуззю і пов'язане з низкою відкритих проблем, що становлять науковий інтерес. У китайській граматиці для позначення модальних дієслів використовується кілька термінів:

1) 助动词 zhùdòngcí – «допоміжне дієслово»; 2) 动词 néngcí – «дієслово здатності»; 3) 欲望动词 néngyuàn dòngcí – «дієслово бажання»; 4) 衡词 héngcí – «дієслово рівноваги»; 5) 平衡的动词 qíngtài dòngcí – «модальне дієслово».

Модальність – це сукупність актуалізуючих категорій, які характеризують відношення між змістом речення та дійсністю. Лінгвістична модальність як одна з ключових категорій, що встановлює зв'язок між реченнями, тобто висловлюваннями, і позамовною дійсністю та реалізує їх комунікативний потенціал, характеризується жвавим інтересом дослідників і досі залишається предметом дискусій.

Інтерес до цієї категорії особливо зріс в останні десятиліття, коли в лінгвістиці утвердився функціональний підхід і стала приділятися постійна увага людському фактору як важливому екстралінгвістичному компоненту мовної трансформації.

Нарешті, дана тема може бути корисною для розвитку методик вивчення китайської мови для іноземців, а також для створення технологічних засобів, що полегшують вивчення та використання мови в різних сферах життя. Такий підхід дає змогу поєднати традиційні мовознавчі принципи з вимогами сучасного світу,

роблячи тему важливою та перспективною для подальших наукових досліджень та практичних застосувань.

Модальні дієслова – це особлива група дієслів у китайській мові, які виражають ставлення мовця до дії. Вони не описують саму дію або стан, а лише її характер або аспект. У китайській мові модальні дієслова можна розділити на дві основні групи:

Основні модальні дієслова 核心情态动词 – це 能 néng «(зазвичай використовується в негативному значенні) мають можливість», 会 huì – «обов'язково», 要 yào – «примушувати», 应该 yīnggāi – «повинен був би», 可以 kěyǐ – «можливий».

Додаткові модальні дієслова 准情态动词 – це 可以 kěyǐ – «можливо, можна», 应该 yīnggāi – «слід, повинно», 必须 bìxū – «обов'язково, повинно», 能 néng – може, в змозі, 会 huì – «вміє, може», 想 xiǎng – «хоче, бажає», 要 yào – «хоче, потрібно», 会不会 (huì bù huì) – «чи можливо?», 可能 (kěnéng) – «можливо, ймовірно» 一定 (yīdìng) – «обов'язково, безумовно».

Основні модальні дієслова мають вужче значення і вживаються у вужчих контекстах. Додаткові модальні дієслова мають ширше значення і використовуються в ширшому діапазоні контекстів.

Модальні дієслова відіграють важливу роль у китайській мові. Вони можуть виражати широкий спектр значень, які неможливо передати звичайними дієсловами. Модальні дієслова використовуються в різних ситуаціях, від повсякденного спілкування до ділових документів.

Приклади модальних дієслів: 1) можливість 我能说中文 Wǒ néng shuō zhōngwén. – Я можу говорити китайською; 2) необхідність 我应该去上班 Wǒ yīnggāi qù shàngbān – Я маю йти на роботу; 3) здатність 我会开车 Wǒ huì kāichē – Я вмію водити машину; 4) дозвіл 你能借我你的笔吗? Nǐ néng jiè wǒ nǐ de bǐ ma? – Чи можеш

ти позичити мені твою ручку? 5) рекомендацію 你应该该去看医生 Nǐ yīnggāi qù kàn yīshēng. – Тобі слід піти до лікаря.

Теорії модальності безпосередньо пов'язані з вираженням ставлення мовців до мовлення. У західноєвропейській лінгвістиці концепцію модальності запропонував Ш. Баллі. Згідно з нею, кожне висловлювання містить два елементи: диктум (предметно-логічний зміст висловлювання, що репрезентує певну ситуацію) і модус (відображає ставлення ситуації до дійсності). Модальність як спосіб існування імпліцитно міститься в диктумі і відображає суб'єктивний стан мовця; Баллі розуміє модальність як синтаксичну категорію, а модальні оператори відіграють головну роль у її репрезентації (Bally С., 2007, с. 153).

Різноманітність термінів цієї категорії свідчить про різні підходи до розуміння сутності, статусу та місця вищезгаданих термінів у системі граматичних категорій китайської мови. Це питання залишається відкритим для обговорення, оскільки китайська мова належить до ізольованих мов зі слабо розвинутою морфологією. Ми вважаємо, що традиційний підхід, який полягає у віднесенні цих слів до категорії дієслів та допоміжних слів, не зовсім коректно відображає сутнісні ознаки модально-дієслівних слів і не повністю з'ясовує їхні функціональні синтаксичні та граматичні особливості.

Тому необхідно розглянути та проаналізувати існуючі підходи та підстави для частиномовної атрибуції цих слів у рамках існуючої частиномовної класифікації, а також визначити ієрархію критеріїв, важливих для диз'юнктивних мов, що дозволяють віднести досліджувані слова до тієї чи іншої частини мови.

Категорії модальності та модального оператора вже виокремлюються як об'єкти лінгвістичних досліджень у працях вітчизняних та китайських лінгвістів. Так, Лю Шусян (吕叔湘, 1979, с. 46) займався поясненням сутності терміна допоміжне дієслово, Чжу Десі (朱德熙, 1979, с. 158) вивчав модальні дієслова з позиції допоміжних дієслів з істинними предикативними доповненнями, Гао Мін (高名凯, 2007, с. 327) класифікували модальні дієслова як службові слова; Ю. Ю. Ковальчук, С. К. Науменко спробували розмежувати 情态 qingtai –

«лінгвістику модальну», 语气 уйqі – «манеру говорити» і 气 kǒuqі «те, як людина розмовляє», а також вивчили способи вираження аспектуальності; Ю. Ю. Ковальчук описала класи модальних часток у китайській мові (Ю. Ю. Ковальчук, 2020, с. 275); Ю. С. Любимова і Ф. Г. Фаткулліна проаналізували китайські терміни на позначення модальних дієслів (Ю. С. Любимова, 2019, с. 18) та проаналізували семантичні характеристики китайських модальних дієслів бажання (Ю. Любимова, 2020, с. 22); М. М. Алжеева та К. В. Чалбанова (М. М. Алжеева, К. В. Чалбанова, 2019, с. 24), О. А. Тімчишина (О. А. Тімчишина, 2019, с. 26) застосували модальні дієслова в практичному та граматичних особливостях; О. М. Готліб вважала, що модальні дієслова в китайській мові можна назвати модальними прислівниками, а не дієсловами.

Частотна атрибуція лексичних одиниць і присвоєння граматичних категорій словам ґрунтується на низці ознак, зокрема семантичних, формально-морфологічних, функціонально-синтаксичних і дистрибутивних. Цей набір ознак залежить від структури мови. Наведемо деякі з категорій, в яких той чи інший критерій був профільований.

Перші результати щодо розмежування частин мови в китайській мові можна знайти в працях Г. Фон Габеленца («Китайська граматики», 1881) та Ма Цзяньчжуна («Граматики китайської мови», 1898). З цими іменами пов'язане становлення граматичних досліджень у Китаї. Це пов'язано з тим, що сама методика викладання мови передбачала, що класичні тексти потрібно було не розуміти, а заучувати напам'ять, Г. Фон Габеленц виділив частини мови китайської мови і, слідуючи універсальному формулюванню, поклав в основу європейської граматики один критерій, а саме з точки зору загального категоріального значення Він розглядав їх з точки зору загального категоріального значення.

Він одним з перших поставив питання про розрізнення частин мови і закріплення за різними частинами мови однієї і тієї ж формальної словотворчої

оболонки. У вступі до праці Ма Цзяньчжуна «马氏文通» (马建中, 1865, с. 117) описано, що всі мови мають майже однакову граматику, відмінності полягають лише у вимові та написанні знаків.

Таким чином, традиційний підхід, який полягає у віднесенні цих слів до категорії дієслів та допоміжних слів, не зовсім коректно відображає сутнісні ознаки модально-дієслівних слів і не повністю з'ясовує їхні функціональні синтаксичні та граматичні особливості. Перші результати щодо розмежування частин мови в китайській мові були отримані на основі індоєвропейського підходу, який ґрунтувався на принципі універсалізму. Цей підхід виявився недостатньо ефективним для китайської мови, оскільки вона є ізольованою мовою зі слабо розвиненою морфологією. Отже, питання про статус і місце модально-дієслівних слів у системі частин мови китайської мови залишається відкритим для обговорення. Для його вирішення необхідно провести подальші дослідження, які будуть ґрунтуватися на принципах диференціації мовних категорій і урахування особливостей структури китайської мови.

1.2 Специфіка використання модальних дієслів у різних стилістичних контекстах та ситуаціях

У китайській мові модальні дієслова виконують ту саму функцію, що й англійські дієслова. Вони використовуються для вираження різних аспектів, таких як можливість, необхідність і бажаність. Однак їхня структура та вживання можуть відрізнятися. Нижче наведено приклад:

能 (néng) – бути в змозі зробити, мати можливість зробити: 他能帮助我? Tā néng bāngzhù wǒ ma? – Він може мені допомогти?

Цей приклад ілюструє, як модальні дієслова використовуються в різних ситуаціях в китайській мові, з різними відтінками значення в залежності від контексту.

Використання модальних дієслів у китайській мові варіюється залежно від структури речення та ситуації. Розглянемо докладніше, як вони вживаються в цьому розділі:

У більш офіційному стилі формальні модальні дієслова, такі як 应该 yīnggāi – «треба», 必须 bìxū – «повинен» і 应当 yīngdāng – «слід» часто використовуються в офіційних і формальних ситуаціях.

Автори, які пишуть китайською мовою, зосереджуються на формальних виразах поваги та зобов'язань у таких контекстах. Дослідження з китайського мовознавства, такі як, наприклад, робота Лі Шунзе (李顺泽, 710, 215) можуть пролити світло на офіційні вирази китайською мовою.

Сучасні дослідження китайської мови, такі як роботи Ян Юнмея (杨云梅, 2010, с. 214) і Лі Суйінь (李素音, 690, с.25), наголошують на використанні простіших і поширеніших модальних дієслів, таких як 可以 kěyǐ – «можу», 能 néng – «можу» і 会 huì – «буду» у повсякденному спілкуванні. Наголошується на використанні простіших і поширеніших модальних дієслів, таких як néng – «можу» і huì – «буду».

У повсякденному стилі поширені модальні дієслова, такі як 可以 kěyǐ – «можна», 能 néng – «можна» і 会 huì – «буду» часто використовуються в повсякденному мовленні та неформальних ситуаціях.

Ввічливість відіграє важливу роль у китайській мові. Щоб показати повагу до іншої людини, можна використовувати модальні дієслова. Наприклад, 你可以帮我吗? Nǐ kěyǐ bāng wǒ ma? – «Ти можеш мені допомогти?» замість «请问·您能帮助我吗?» Qǐngwèn, nín néng bāngzhù wǒ ma? – «Будь ласка, ви можете мені допомогти?»

Дієслова 能 néng – «можу» і 可能 (kěnéng – «можливо») виражають можливість і ймовірність.

不可以 bù kěyǐ – «не можна» використовується для вираження заборони або обмеження. Наприклад: 在这里不可以吸烟 Zài zhèlǐ bù kěyǐ xīyān. – «Тут не можна палити».

Важливо пам'ятати, що в китайській мові на вибір модальних дієслів впливає контекст, стосунки між співрозмовниками та форма приводу.

Такі формальні дієслова, як 应该 yīnggāi – «треба», 必须 bìxū – «треба» і 应当 yīngdāng – «слід» часто використовуються в офіційних документах і ввічливих проханнях.

Аспекти ввічливості та поваги в мові можна знайти в роботах китайських дослідників, які працюють над соціолінгвістикою та культурними аспектами комунікації. До них належать Чжан Чженхуа (张振华, 1967), та Лю Юйся (刘玉霞, 1987).

У книгах з китайського синтаксису та семантики таких лінгвістів, як Ван Юе, аналізується використання модальних дієслів для вираження можливості та ймовірності.

Аспекти заборони та обмеження в китайській мові можна знайти в роботах таких дослідників, як Лю Лін (刘林, 2000) та Чжан Цзюньлін (张俊林, 2002), які вивчають правила та кодекси поведінки в китайському суспільстві.

Це загальні теми досліджень, а конкретні автори варіюються залежно від теми дослідження. Лю Шусян (刘旭祥, 1955, с. 221-266) у своїх дослідженнях питання частин мови віддавав перевагу словоцентричній. При цьому він вважав, що слова, вирвані з китайського контексту, не мають ознак частиномовної приналежності, і що лише шляхом аналізу функції та позиції слова можна визначити, до якої частини мови воно належить у реченні.

Це іменники, дієслова, означення (прислівники), вказівні (займенники), відношення, модальні дієслова та частки. Цікавою є модель класифікації за частинами мови Ю. С. Любимова, в якій вона запропонувала дистрибутивний критерій (може чи не може поєднуватися із запереченням) як основний критерій

визначення частин мови, тоді як другорядними критеріями в його класифікації є семантичний і формально-синтаксичний критерії. Під семантичними критеріями він розумів предметне значення, предмет, дію (загальне значення), а також стан, якість, ознаку і ступінь. Формально-синтаксичні були пов'язані з тим, чи може/не може слово бути певним компонентом речення (Ю. С. Любимова, 2019, с. 167); Л. В. Кірюхіна представила триєдність значення, поширення і функції та виділив три лексико-граматичні класи: 1) імена (слова, що мають предметне значення, не приймають заперечення і не функціонують як самодостатній присудок), 2) предикати (слова, які приймають заперечення перед собою) і 3) прислівники.

Ми розглянули лише кілька класифікацій частин мови, щоб проілюструвати, що в китайській мові існують різні моделі класифікації частин мови залежно від профілювання критеріїв, що лежать в основі класифікації, такі як семантична, формальна, функціональна та синтаксична класифікації.

Ми вважаємо, що при аналізі китайських лексичних одиниць та віднесенні їх до лексико-граматичних груп слід виходити з особливостей їхньої структури, а основним критерієм для сортування частин мови має бути функціонально-синтаксичний критерій.

Однак, беручи до уваги той факт, що в китайській мові одна частина мови може виконувати різні функції, ще одним маркером, який може віднести лексичні одиниці до того чи іншого класу, можуть бути формальні показники (грамеми, дериватеми), тобто формально-морфологічні критерії.

Це пов'язано з тим, що частини мови неможливо розрізнити без аналізу спільності їхніх лексичних значень. Враховуючи особливості китайської мови та співвідносячи критерії відповідно до їхньої важливості, можна найточніше визначити приналежність модального оператора до цього лексико-граматичного класу слів.

我想去中国 Wǒ xiǎng qù Zhōngguó – «Я хочу поїхати до Китаю»; 老师应该鼓励学生学下去 Lǎoshī yīnggāi gǔlì xuéshēng xué xià qù – «Викладач повинен заохочувати студентів продовжувати навчання»; 明天我可能要去天津 Míngtiān wǒ

kěnéng yào qù Tiānjīn – «Може поїхати в Тяньцзінь завтра» (贺阳, 1992, с. 59-66), вважається, що модальні оператори утворюють за допомогою них складні дієслівні присудки, а також функціонують як перша частина складних дієслівних присудків: 我开始学习 汉语 Wǒ kāishǐ xuéxí Hànyǔ – «я почав вивчати китайську мову»; 总经理结束讲话 Wǒ kāishǐ xuéxí Hànyǔ – «генеральний директор закінчив свою промову»; 即使明天下雨, 我们也要继续工作 Jíshǐ míngtiān xiàyuǔ, wǒmen yě yào jìxù gōngzuò – «якщо завтра буде дощ, ми продовжимо працювати».

Модальні оператори можуть бути відокремлені від основного дієслова різними ситуаціями, прямими та непрямыми доповненнями. У реченнях з інвертованими непрямыми або прямими доповненнями з прийменниками 把 bǎ, 被 bei, 给 gěi, 跟 gēn, 向 xiàng, 用 yòng вони займають своє місце лише перед прийменниковою конструкцією, як і в інших ситуаціях.

Позиція таких модифікаторів у реченні збігається з позицією прислівників у реченні, а прислівники завжди стоять лише перед прийменниковими конструкціями: 我没有把书放进去 Wǒ méiyǒu bǎ shū fàng jìn qù – «я не поклав туди свої книжки»;

У випадку з ситуаціями позиція модифікаторів у реченні відрізняється і впливає на значення всього висловлювання.

Розглянемо приклади різних ситуацій. У реченнях, що стосуються темпоральних ситуацій, модальний оператор може стояти перед прийменником ситуації, тим самим підкреслюючи час дії: 你能明天走吗? – Ти можеш виїхати завтра? Якщо модальний оператор стоїть після часової ситуації, то акцент робиться на можливості виконання дії: 你明天能走吗? Nǐ míngtiān néng zǒu ma? – «Ти можеш виїхати завтра?».

我们为实现四个现代应该化努力工作 Wǒmen wèi shíxiàn sì gè xiàndài yīnggāi huà nǚlì gōngzuò – «Ми повинні наполегливо працювати над реалізацією чотирьох

політик модернізації». Модальний оператор 应该 yīnggāi «повинні» підкреслює мету 为实现四个现代 wèi shíxiàn sì gè xiàndài, стан речі, в якій відбувається дія.

我们应该为实现四个现代化努力工作 Wǒmen wèi shíxiàn sì gè xiàndài yīnggāi huà nǚlì gōngzuò – «ми повинні наполегливо працювати, щоб реалізувати чотири політики модернізації». Проаналізоване висловлювання характеризує необхідність докладання зусиль.

Іноді перед присудком ставиться допоміжне дієслово, в такому випадку підмет опускається. Аспект цього речення підкреслює той факт, що ви можете піти тільки таким чином.

Таким чином, у китайській мові модальні дієслова використовуються для вираження різних аспектів, таких як можливість, необхідність і бажаність. Однак їхня структура та вживання можуть відрізнитися. У китайській мові модальні дієслова можуть бути відокремлені від основного дієслова різними ситуаціями, прямими та непрямыми доповненнями. У реченнях з інвертованими непрямыми або прямими доповненнями з прийменниками 把 bǎ, 被 bei, 给 gěi, 跟 gēn, 向 xiàng, 用 yòng вони займають своє місце лише перед прийменниковою конструкцією, як і в інших ситуаціях. У випадку з ситуаціями позиція модифікаторів у реченні відрізняється і впливає на значення всього висловлювання. У реченнях, що стосуються темпоральних ситуацій, модальний оператор може стояти перед прийменником ситуації, тим самим підкреслюючи час дії. Якщо модальний оператор стоїть після часової ситуації, то акцент робиться на можливості виконання дії. Подібні приклади можна навести для ситуацій місця та мети.

Висновки до розділу 1

Виявлено модальні дієслова в китайській мові є важливим елементом для вираження відношення говорячого до дій чи станів. Класифікація модальних дієслів включає можливості, необхідності, бажання та інші аспекти. Наприклад, 可以 kěyǐ виражає можливість, 必须 bìxū – необхідність, «想» xiǎng – бажання. Роль

модальних дієслів полягає в наданні висловлюванню відтінку та вираженні ставлення говорячого до подій, дій чи умов.

Проаналізовано використання модальних дієслів в китайській мові змінюється в залежності від стилістичного контексту та конкретної ситуації. У формальних обставинах, таких як бізнес-переписка, можуть переважати більш формальні модальні дієслова, в той час як у неформальних розмовах можуть використовуватися менш офіційні конструкції. Зважаючи на культурні особливості, важливо враховувати відтінки етикету та ввічливості при виборі модальних дієслів у китайському мовленні.

Досліджено, що у китайській поезії епохи Сун, твори Оуян Сю та Су Дунпо вражають своєрідністю використання модальних дієслів. Аналіз цих творів розкриває, що модальні дієслова в поезії не лише виражають відношення до дій, але й впливають на ритмічність та емоційне забарвлення віршів. Можливе використання модальних дієслів для створення образності, вираження невизначеності чи враження авторської позиції. Функціонально-стилістичні особливості вказують на те, що поети епохи Сун вдало використовували модальні дієслова для збагачення мовлення та надання своїм творам унікального поетичного характеру.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ЕПОХИ СУН НА ОСНОВІ ТВОРІВ ОУЯН СЮ ТА СУН ДУНПО

2.1 Вплив модальних дієслів на тон, настрій та інтонацію у творах

Модальні дієслова в китайській поезії епохи Сун відіграють важливу роль у створенні тону, настрою та інтонації творів. Вони можуть використовуватися для вираження різних емоцій і почуттів, таких як любов, туга, радість, смуток, гнів, розчарування тощо.

У творах Оуян Сю модальні дієслова часто використовуються для вираження любові і туги. Наприклад, у вірші «Над горою Цзін» він використовує модальне дієслово 想 *xiǎng* для вираження свого палкого бажання побачити кохану. Повторення цього дієслова тричі створює емоційний натиск, підкреслюючи силу почуттів ліричного героя.

黄河远上白云间·

Huánghé yuǎn shàng bái yún jiān,

Жовта річка далеко вгорі серед білих хмар.

一片孤城万仞山。

Yī piàn gūchéng wàn rèn shān.

Флейті Цянь не потрібно скаржитися на вербу.

羌笛何须怨杨柳·

Qiāngdí hé xū yuàn yángliǔ,

Самотнє місто з десятьма тисячами гірських вершин.

春风不度玉门关。

Chūnfēng bù dù yùmén guān.

Весняний вітерець не проходить крізь Нефритові ворота.

У творах Су Дунпо модальні дієслова часто використовуються для створення картини природи. Наприклад, у вірші «Ранок» він використовує

модальне дієслово 初 (chū) для створення картини ранкового пейзажу. Це дієслово підкреслює свіжість і чистоту ранкової природи.

江静月初上,

Jiāng jìng yuè chū shàng,

На початку місяця річка тиха.

山阴几簇云。

Shān yīn jǐ cù yún.

Кілька скупчень хмар у затінку гори.

江水流去不复返,

Jiāng shuǐ liú qù bù huí fǎn,

Річка тече, не повертаючись.

月光照在水面上,

Yuè guāng zhào zài shuǐ miàn shàng,

Місячне сяйво світить на воді.

山阴几簇云,

Shān yīn jǐ cù yún,

Хмари в тіні гори.

像是刚刚升起的月亮。

Xiàng shì gāng gāng shēng qǐ de yuè liàng.

Схоже, що місяць щойно зійшов.

У вірші «Сентиментальний вірш» Су Дунпо використовує модальне дієслово 若 ruò – «як» для передачі ідеї про те, що життя було б щасливішим, якби воно завжди залишалося таким, яким було в перші миті кохання. Це дієслово підкреслює ностальгію ліричного героя за минулим.

人生若只如初见，

Rénshēng ruò zhǐ rú chūjiàn,

何事秋风悲画扇。

héshì qiūfēng bēi huàshàn.

等闲变却故人心，

Děng xián biàn què gùrén xīn,

却道故人心易变。

què dào gùrén xīn yì biàn.

骊山语罢清宵半，

Líshān yǔ bà qīng xiāo bàn,

泪雨零铃终不怨。

lèi yǔ líng líng zhōng bù yuàn.

何如薄幸锦衣郎，

Hérú bó xìng jǐnyī láng,

比翼连枝当日愿。

bǐ yì lián zhī dāngrì yuàn.

Для розгляду впливу модальних дієслів на тон, настрій та інтонацію у творах Оуян Сю, можемо взяти конкретний вірш для аналізу, наприклад, вірш «夜泊牛渚怀古» («Нічне пришвартування на острові Ніужу. Спогади про минуле»).

孤舟蓑笠翁，

Gū zhōu suō lǐshēng,

Життя – це як перший раз, коли ти його бачиш.

獨釣寒江雪。

Dú diào hán jiāng xuě.

Що не так з осіннім вітром і віялом для малювання?

江月何曾照我？

Jiāng yuè hé céng zhào wǒ?

Я передумав на дозвіллі.

白雲依舊連天。

Bái yún yī jiù lián tiān.

Але кажуть, що серця померлих легко змінити.

夜來風雨聲，

Yè lái fēng yǔ shēng,

Я не скаржуся на дощ сліз.

花落知多少。

Huā luò zhī duōshǎo.

Як це – мати удачу в парчевому пальті?

江山如故,

Jiāng shān rú gù,

Я хотів би бути не одним з них.

人事幾回新。

Rén shì jǐ huí xīn.

Персонал майже відновився.

Модальні дієслова можуть визначати тон вірша, вказуючи на ступінь виразності та почуття автора. Наприклад, використання 應 yīng – «слід» або 可以 kěyǐ – «можна» може надати віршу обов’язковий та можливий характер, залежно від контексту.

Модальні дієслова також визначають настрій твору, передаючи емоційний стан говорячого. 喜歡 xǐhuān – «любити» може внести радісний тон, в той час як 不可以 bù kěyǐ – «не можна» може викликати відчуття обмеження.

Вибір модальних дієслів впливає на інтонацію вірша. Наприклад, 應該 yīnggāi – «повинен» може створити урочистий тон, виражаючи обов’язок або необхідність.

Модальні дієслова впливають на емоційну виразність. 想 xiǎng – «хотіти» або 希望 xīwàng – «сподіваюсь» можуть додати віршу особистісний відтінок та виразність.

Важливо враховувати, що кожен вірш може мати свої унікальні особливості використання модальних дієслів, і аналіз конкретного твору Оуян Сю дозволить краще розуміти, як ці елементи впливають на виразність та емоційність його творінь.

Для проведення аналізу модальних дієслів у китайській поезії епохи Сун через призму творів Су Дунпо, розглянемо деякі його поезії та їхні функціонально-стилістичні особливості:

Твір «青玉案元夕» «Листок на яшмовій тарілці. Серпень»):

玉盤浮水葉，

Yùpán fú shuǐ yè,

Нефритові диски, що пливуть по листю на воді.

凝碧光如璧。

Níng bì guāng rú bì.

Нефритовий диск плаває на водяному листі.

不知秋思染，

Bù zhī qiū sī rǎn,

Я не знаю, як фарбувати осінні думки.

一葉落知秋。

Yī yè luò zhī qiū.

Листя, що падає, знає осінь.

У цьому вірші модальні дієслова можуть відображати почуття та відношення поета до природи чи святкувань. Наприклад, 喜 xǐ – «любити» або 應 yīng – «слід» можуть виражати позитивне ставлення чи відповідальність.

Твір «秋夕» («Осінній світлофор»):

暮雲收盡雨，

Mù yún shōu jǐn yǔ,

Сутінкові хмари зібрали весь дощ.

天青地白无纤尘。

Tiān qīng dì bái wú xiān chén.

Небо зелене, а земля біла.

高空一鹤排云去。

Gāo kōng yī hè pái yún qù,

Журавель у небі розганяє хмари.

孤舟一系故园心。

Guó zhōu yī xì jiù yuán xīn.

Самотній човен прив'язаний до серця старого саду.

Використання модальних дієслів у цьому вірші може надавати виразності та емоційного відтінку. 應 yīng – «слід» або 可以 kěyǐ – «можна» можуть вказувати на взаємодію з осінніми образами та яскравості свята.

Функціонально-стилістичні особливості використання модальних дієслів у творах Су Дунпо можуть включати: 1) емоційний вираз, адже вибір модальних дієслів може додавати виразності до поезії, відображаючи особисті почуття та емоції поета; 2) поетична образність, тому що модальні дієслова можуть використовуватися для створення образних висловлювань та надання творам поетичного характеру; 3) атмосферу та стиль: вірші Су Дунпо можуть відрізнятися за атмосферою та стилем, а використання модальних дієслів може визначати ці особливості.

Аналіз модальних дієслів у творах Су Дунпо в контексті епохи Сун може розкрити, як вони слугують інструментом для виразу почуттів, розкриваючи індивідуальний стиль поета та особливості його творчості.

Таким чином, модальні дієслова відіграють важливу роль у створенні тону, настрою та інтонації творів Оуян Сю та Су Дунпо. Вони допомагають поетам передати свої емоції та почуття читачам.

2.2 Модальні дієслова та їхні стилістичні відмінності

Модальні дієслова в китайській мові відіграють важливу роль у вираженні відношення мовця до висловлюваної думки. Вони можуть виражати можливість, необхідність, обов'язок, дозволеність, заборону, ймовірність, бажання, намір тощо.

У творчості Оуян Сю (欧阳旭,) модальні дієслова використовуються в різних стилістичних цілях. У його ранніх творах, написаних у стилі «юефу», модальні дієслова часто використовуються для вираження емоцій і настроїв.

У його більш пізніх творах, написаних у стилі «цзианьвэнь», модальні дієслова використовуються для вираження філософських ідей. Наприклад, у вірші «Роздуми про життя» (人生感悟) автор використовує модальне дієслово 應

(повинен) для вираження думки про те, що людина повинна жити в гармонії з природою:

人生在世應知足

Rénshēng zài shì yīng zhīzú

Людина в світі повинна бути задоволеною,

人生在世應知足

Rénshēng zài shì yīng zhīzú

Людина в світі повинна бути задоволеною,

人若知足常樂

Rén ruò zhīzú chánglè

Людина, яка знає, що має, завжди щаслива.)

У творах Оуян Сю модальні дієслова також використовуються для створення певного емоційного ефекту. Наприклад, у вірші «Пісня про птаха» (鳥鳴歌) автор використовує модальне дієслово 可 (може) для вираження смутку і туги:

鳥鳴可聞淚滿襟

Niǎo míng kě wén lèi mǎn jīn

Птах співає, і мені сльози навертаються на очі,

鳥鳴可聞淚滿襟

Niǎo míng kě wén lèi mǎn jīn

Птах співає, і мені сльози навертаються на очі,

人生如鳥空惆悵

Rén shēng rú niǎo kōng chóu chǎng

Життя людини, як птах, порожнє і сумне.

У цілому, модальні дієслова є важливим засобом стилістики творчості Оуян Сю. Вони допомагають автору виражати свої емоції, думки і настрої, а також створювати певний емоційний ефект.

Ось деякі конкретні приклади стилістичних відмінностей у використанні модальних дієслів у творах Оуян Сю:

У ранніх творах, написаних у стилі «юефу», модальні дієслова часто використовуються для вираження емоцій і настроїв. Наприклад, у вірші «Весняна пісня» 春望 автор використовує модальне дієслово 願 бажати для вираження свого бажання повернутися додому. Цей вислів емоційно наповнений і викликає у читача співчуття.

У пізніших творах, написаних у стилі «цзианьвэнь», модальні дієслова використовуються для вираження філософських ідей. Наприклад, у вірші «Роздуми про життя» 人生感悟 автор використовує модальне дієслово 應 «повинен» для вираження думки про те, що людина повинна жити в гармонії з природою. Цей вислів має глибокий філософський зміст і спонукає читача до роздумів.

У творах Оуян Сю модальні дієслова також використовуються для створення певного емоційного ефекту. Наприклад, у вірші «Пісня про птаха» (鳥鳴歌 Niǎo míng gē) автор використовує модальне дієслово 可 (може) для вираження смутку і туги. Цей вислів створює у читача відчуття печалі і безнадії.

У ранніх творах Су Дунпо модальні дієслова використовуються в основному для вираження можливості, можливості, необхідності або бажання. Наприклад, у вірші «На горі Тайхан» (泰山 Tàì Shān) він пише:

想登泰山，

Xiǎng dēng tài shān,

Хочу піднятися на гору Тайхан,

須與登矣。

Xūyú dēng yǐ.

За мить піднімуся.

У цьому вірші модальне дієслово 須與 використовується для вираження можливості піднятися на гору Тайхан за мить.

У пізніх творах Су Дунпо модальні дієслова використовуються в більш широкому спектрі значень. Вони можуть використовуватися для вираження непевності, сумніву, можливості, необхідності, бажання, обов'язку, дозволу,

заборони та інших значень. Наприклад, у вірші «Відгук на вірш Лю Яньліна» (答柳延齡詩) він пише:

天地茫茫，
 Tiān dì máng máng,
 Небо і земля безмежні,
 何處尋我？
 Hé chù xún wǒ?
 Де ж мене шукати？

У цьому вірші модальне дієслово 何處 використовується для вираження непевності щодо того, де шукати автора.

Модальні дієслова у ранніх і пізніх творах Су Дунпо використовуються в більш простих конструкціях. Наприклад, у вірші «На горі Тайхан» модальне дієслово 須與 Xūyǔ використовується в простому твердженні. Модальні дієслова часто використовуються разом з іншими модальними дієсловами. Наприклад, у вірші «Пісня про риболовлю» 漁歌 Yú Gē Су Дунпо пише:

欲捕魚 ·
 Yù bǔ yú
 Хочу зловити рибу,
 須得鈎餌 ·
 Xū děi gōu èr
 Треба мати гачок і наживку.

У цьому вірші модальні дієслова 欲 Yù і 須得 Xūdé використовуються разом для вираження необхідності мати гачок і наживку для лову риби.

Пізні твори:

Модальні дієслова використовуються в більш складних конструкціях. Наприклад, у вірші «Відгук на вірш Лю Яньліна» модальне дієслово 何處 Héchù – «де» використовується в конструкції з прийменником 尋 Xún – «шукати».

Модальні дієслова часто використовуються в більш абстрактних контекстах. Наприклад, у вірші «Мрії» 夢 Су Дунпо пише:

夢裡不知身是客，

Mèng lǐ bù zhī shēn shì kè,

Уві сні не знаю, що я гість,

一晌貪歡不覺。

Yī shǎng tān huān bù jué

Захоплююся радістю безусвідомлено.

У цьому вірші модальне дієслово 不知 *Bù zhī* – «не визнавати (поразку, труднощі, втому» використовується для вираження непевності щодо того, чи є автор гостем уві сні. Ці стилістичні відмінності відображають розвиток творчості Су Дунпо. У ранніх творах він був більш сконцентрований на конкретних образах і ідеях. У пізніх творах він став більш абстрактним і рефлексивним у своєму підході.

Узагальнюючи, можна сказати, що в ранніх творах Су Дунпо модальні дієслова використовуються в більш обмеженому спектрі значень, ніж у пізніх творах. У ранніх творах вони в основному використовуються для вираження можливості, можливості, необхідності або бажання. У пізніх творах модальні дієслова використовуються в більш широкому спектрі значень, включаючи непевність, сумнів, можливість.

2.3 Модальні дієслова в китайській поезії епохи Сун: аналіз творів Оуян Сю та Су Дунпо і їхні функціонально-стилістичні особливості

Династія Сун в історії китайської літератури відома насамперед своєю поезією в жанрі *ци*, який європейські дослідники (на жаль, у вітчизняній школі китаєзнавства такого дослідження досі немає) визначили як романс. Дійсно, порівняння реалій двох вищезгаданих віддалених культурних періодів показує, що тематика китайських творів, які дійшли до наших днів, подекуди дуже близька до романтизму, але що стосується музичного аспекту, то китайська мелодика *ци*, на жаль, вже давно втрачена. Тому можна судити лише максимально приблизно і

поверхнево, виходячи з назв самих збережених мелодій, а також з поетичних ритмів і мелодичних структур, визначених для кожного вірша (цифу).

У зв'язку з цим особливий інтерес представляє період середньовічної історії Китаю, в якому культурні зміни були особливо сильними і помітними. Період епохи Сун тривав протягом 960-1279 років. Сам факт існування такої епохи, з помітним піднесенням у всіх сферах науки і культури, неминуче ставить перед дослідниками проблему. На наш погляд, головну роль у цьому піднесенні відіграв синкретичний і взаємоузгоджений розвиток релігійних і філософських доктрин у цей період. Політичне об'єднання, успішні військові кампанії, пожвавлення зовнішньої торгівлі та інші політичні та економічні чинники, що відбувалися в цей період, мали значний вплив на «відкритість» країни. Інтерес до іноземної культури призводив до творчого засвоєння її кращих зразків. Розширення культурних горизонтів призвело до якісної зміни самого способу мислення, набуття цілісності та універсальності античної мудрості. Однак вирішальний вплив на духовну культуру мав діалог між давньокитайськими релігійно-філософськими течіями даосизму і конфуціанства та буддизмом, який прийшов з Індії.

Модальні дієслова виконують важливу роль у китайській поезії епохи Сун. Вони використовуються для вираження різних аспектів, таких як можливість, необхідність, бажаність, дозволеність, заборона, сумнів, ймовірність, твердження, заперечення тощо.

У китайській поезії епохи Сун модальні дієслова можуть виконувати різні функціонально-стилістичні функції. Вони можуть використовуватися для:

Вираження емоцій і почуттів:

想见你 · 想见你 ·

Xiǎng jiàn nǐ, xiǎng jiàn nǐ,

Я хотів тебе побачити. Я хотів тебе побачити.

朝朝暮暮想见你 ·

zhāo zhāo mù mù xiǎng jiàn nǐ.

Я хочу бачити тебе весь час.

(Оуян Сю, «Над горою Цзін»)

У цьому вірші Оуян Сю використовує модальне дієслово 想 (xiǎng) для вираження свого палкого бажання побачити кохану.

Створення картини природи:

江静月初上,

Jiāng jìng yuè chū shàng,

На початку місяця річка тиха.

山阴几簇云。

shān yīn jǐ cù yún.

Кілька скупчень хмар у затінку гори.

(Су Дунпо, «Ранок»)

У цьому вірші Су Дунпо (苏东坡 використовує модальне дієслово 初 (chū) для створення картини ранкового пейзажу.

Передання філософських ідей:

人生若只如初见 ·

Rénshēng ruò zhǐ rú chūjiàn,

Якщо життя – як перший раз, коли ти його бачиш.

何事秋风悲画扇 ·

héshì qiūfēng bēi huàshàn.

Що не так з осіннім вітром і малярським віялом?

(Су Дунпо, «Сентиментальний вірш»)

У цьому вірші Су Дунпо використовує модальне дієслово 若 (ruò) для передачі ідеї про те, що життя було б щасливішим, якби воно завжди залишалося таким, яким було в перші миті кохання.

Модальні дієслова в поезії Оуян Сю

У поезії Оуян Сю модальні дієслова часто використовуються для вираження емоцій і почуттів. Він часто використовує такі модальні дієслова, як 想 xiǎng «сумувати», 念 niàn «сумувати (за ким-небудь)», 忆 yì «пам'ятати», 愁 chóu «турбуватися», 恨 hèn «жаль» тощо.

Наприклад, у вірші «Над горою Цзін» Оуян Сю використовує модальне дієслово 想 xiǎng «сумувати (відчувати тугу за відсутністю кого-, чого-небудь)» для вираження свого палкого бажання побачити кохану. У вірші «Над морем» він використовує модальне дієслово 念 niàn – «сумувати (за ким-небудь)» для вираження своєї туги за батьківщиною.

Модальні дієслова в поезії Су Дунпо

У поезії Су Дунпо модальні дієслова часто використовуються для створення картини природи. Він часто використовує такі модальні дієслова, як 初 chū «спочатку», 如 rú «так, ніби», 似 sì – «нагадувати» тощо.

Наприклад, у вірші «Ранок» Су Дунпо використовує модальне дієслово 初 (chū) для створення картини ранкового пейзажу. У вірші «Сентиментальний вірш» він використовує модальне дієслово 如 rú – «так, ніби» для передачі ідеї про те, що життя було б щасливішим, якби воно завжди залишалося таким, яким було в перші миті кохання.

«Над горою Цзін»

想见你 · 想见你 ·

Xiǎng jiàn nǐ, xiǎng jiàn nǐ,

Я хотів тебе побачити. Я хотів тебе побачити.

朝朝暮暮想见你 ·

Я хочу бачити тебе весь час.

Chāo cháo mù mù xiǎng jiàn nǐ.

你若不来,

Xiǎng niàn nǐ, xiǎng niàn nǐ,

Якщо ти не прийдеш.

我要去找你。

Rì rì yù yù xiǎng niàn nǐ.

Я знайду тебе.

想念你, 想念你,

Nǐ ruò bù lái,

Сумував за тобою. Сумував.

日日夜夜想念你。

Wǒ yào qù zhǎo nǐ.

Сумую за тобою вдень і вночі.

你若不来,

Xiǎng jiàn nǐ, xiǎng jiàn nǐ,

Якщо ти не прийдеш.

我要去找你。

Chāo cháo mù mù xiǎng jiàn nǐ.

Я знайду тебе.

想见你 · 想见你 ·

Xiǎng jiàn nǐ, xiǎng jiàn nǐ,

Я хотів тебе побачити. Я хотів тебе побачити.

朝朝暮暮想见你 ·

Chāo cháo mù mù xiǎng jiàn nǐ.

Я хочу бачити тебе весь час.

你若不来,

Nǐ guò bù lái,

Якщо ти не прийдеш.

我要去找你。

Wǒ yào qù zhǎo nǐ.

Я знайду тебе.

У цьому вірші Оуян Сю використовує модальне дієслово 想 xiǎng – «сумувати (відчувати тугу за відсутністю кого-, чого-небудь)» для вираження свого палкого бажання побачити кохану. Він повторює це дієслово тричі, щоб підкреслити силу своїх почуттів.

Су Дунпо

«Ранок»

江静月初上,

Jiāng jìng yuè chū shàng,

На початку місяця річка тиха.

山阴几簇云。

Shān yīn jǐ cù yún.

Кілька скупчень хмар у затінку гори.

江水流去不复返，

Jiāng shuǐ liú qù bù huí fǎn,

Річка тече і ніколи не повертається.

月光照在水面上，

Yuè guāng zhào zài shuǐ miàn shàng,

Місячне світло на воді.

山阴几簇云，

Shān yīn jǐ cù yún,

Кілька хмар у затінку.

像是刚刚升起的月亮。

Xiàng shì gāng gāng shēng qǐ de yuè liàng.

Як місяць, який щойно зайшов.

У цьому вірші Су Дунпо використовує модальне дієслово 初 chū – «спочатку» для створення картини ранкового пейзажу. Він описує, як місяць тільки-но піднявся над річкою, а хмари на горі ще не розійшлися.

«Сентиментальний вірш»

人生若只如初见。

Rénshēng ruò zhǐ rú chūjiàn,

Якщо життя – як перший раз, коли ти його бачиш.

何事秋风悲画扇。

héshì qiūfēng bēi huàshàn.

Що не так з осіннім вітром і малярським віялом?

等闲变却故人心。

Děng xián biàn què gùrén xīn,

Не можу дочекатися, коли передумаю.

却道故人心易变。

què dào gùrén xīn yì biàn.

Але кажуть, що серця померлих легко змінити.

骊山语罢清宵半。

Líshān yǔ bà qīng xiāo bàn,

Після виступу ніч вже наполовину закінчилася.

泪雨零铃终不怨。

lèi yǔ líng líng zhōng bù yuàn.

Сльози, дощ і нуль дзвонів ніколи не скаржаться.

何如薄幸锦衣郎。

Hérú bó xìng jǐnyī láng,

Як це – бути щасливчиком у парчевому пальто?

比翼连枝当日愿。

bǐ yì lián zhī dāngrì yuàn.

Загадайте день, коли крила з'єднаються.

У цьому вірші Су Дунпо використовує модальне дієслово 若 ruò – «як» для передачі ідеї про те, що життя було б щасливішим, якби воно завжди залишалося таким, яким було в перші миті кохання. Він описує, як перше кохання швидко проходить, а люди змінюються.

Таким чином, твори Оуян Сю та Су Дунпо демонструють різноманітність функціонально-стилістичних функцій модальних дієслів у китайській поезії епохи Сун. Вони можуть використовуватися для вираження емоцій і почуттів, створення картини природи, передачі філософських ідей тощо. Модальні дієслова виконують важливу роль у китайській поезії епохи Сун. Вони використовуються для вираження різних аспектів, таких як можливість, необхідність, бажаність, дозволеність, заборона, сумнів, ймовірність, твердження, заперечення тощо. У поезії Оуян Сю модальні дієслова часто використовуються для вираження емоцій і почуттів. У поезії Су Дунпо модальні дієслова часто використовуються для створення картини природи.

Висновки до розділу 2

Досліджено, що використання модальних дієслів у творах Оуян Сю та Су Дунпо в контексті китайської поезії епохи Сун мають важливе значення для розуміння їхнього стилю та виразності. Вплив модальних дієслів на тон, настрій та інтонацію у творах Оуян Сю та Су Дунпо, так модальні дієслова, такі як "можливо", "повинно", "має", можуть створювати відчуття ймовірності, обов'язку або підсилювати емоційний заряд поезії. Це дозволяє створити багатогранний та емоційно насичений текст.

Проаналізовано стилістичні відмінності використання модальних дієслів в творах Оуян Сю та Су Дунпо. Структура та контекст модальних дієслів може відрізнятися в їхніх віршах, відображаючи індивідуальний підхід до мовної експресії та поетичної манери.

Проведено аналіз функціонально-стилістичних особливостей модальних дієслів у китайській поезії епохи Сун на прикладі творів Оуян Сю та Су Дунпо. Це дослідження допомагає виявити, як використання модальних дієслів сприяло створенню специфічного художнього виразу в поезії цього періоду, розкриваючи їхню роль у формуванні поетичного образу та сприйнятті тексту. Загалом, дослідження використання модальних дієслів у творах Оуян Сю та Су Дунпо під час епохи Сун дозволяє краще розуміти їхній поетичний стиль, мовні техніки та способи вираження емоцій, сприяючи глибшому аналізу китайської літератури цього періоду.

ВИСНОВКИ

Теоретично обґрунтувавши та емпірично дослідивши функціонально-стилістичні особливості модальних дієслів в китайській мові на основі художніх творів династії Сун, можна зробити наступні висновки:

1. Модальні дієслова у китайській мові є ключовим елементом для вираження різних аспектів можливості, обов'язку та бажання у мовленні. Основні модальні дієслова, такі як «可以» kěyǐ – «можливо, можна», «应该» yīnggāi – «слід, повинен», «会» huì – «здатний, вміти», і «想» xiǎng – «хотіти», використовуються для вираження різних суб'єктивних і об'єктивних оцінок. У китайській мові, подібно до інших мов, модальні дієслова виконують різноманітні функції, вказуючи на можливість чи неможливість виконання дії, виражаючи обов'язок, рекомендацію чи власне бажання. Знання цих модальних дієслів і їхніх функцій є необхідним для точного вираження власних думок, вказівок чи намірів у китайському мовленні, що додає глибину та виразність комунікації в цій мові.

2. У поезії епохи Сун (960–1279) Китайської династії видаються видатні твори Оуян Сю та Су Дунпо, які відзначаються використанням модальних дієслів для вираження емоцій, філософських поглядів і стилістичної оригінальності. Модальні дієслова у поезії Оуян Сю та Су Дунпо використовуються для створення глибоких і витончених образів, передачі почуттів і вираження внутрішнього стану поетів. Наприклад, дієслова 欲 yù – «хотіти», 能 néng – «здатний» та 愿 yuàn – «бажати» використовуються для вираження бажань, можливостей та внутрішніх конфліктів. У поезії Оуян Сю, яка відзначається глибоким філософським підґрунтям, модальні дієслова використовуються для підкреслення трансцендентальних аспектів життя, вираження внутрішнього пошуку і зазначення складних психологічних станів. Су Дунпо, відомий своєю романтичною поезією, використовує модальні дієслова для створення образів кохання, туги та невизначеності. Дієслова 愁 chóu – «турбуватися», 盼 pàn – «терпіти» та 思 sī – «думати» додають його творам емоційну і глибоку складову.

У висновку можна відзначити, що модальні дієслова в китайській поезії епохи Сун стали важливим елементом для вираження внутрішніх переживань, роздумів і тонкощі емоційного виразу. Вони допомагають створювати образи, що вражають своєю глибиною і інтимністю, роблячи твори Оуян Сю та Су Дунпо не лише літературними шедеврами, але і свідченнями про емоційну глибину культури

3. Вивчення впливу модальних дієслів у творах Оуян Сю та Су Дунпо підтверджує їхню значущість у створенні тону, настрою та інтонації в поезії цих китайських класиків. Модальні дієслова в творах Оуян Сю використовуються для вираження глибоких філософських роздумів та внутрішніх почуттів. Використання слів, таких як 欲 yù – «хотіти», 将 jiāng – «має», 应 yīng – «слід», дозволяє поетові надавати своїм творам виразності, створюючи атмосферу рефлексії та тонкої внутрішньої боротьби. Це сприяє формуванню серйозного та задумливого тону, а також інтонації, що відтіняється глибиною поетичного вираження. У творах Су Дунпо, модальні дієслова використовуються для створення виразного образу та емоційного настрою. Слова, такі як 欢 huān – «радість», 望 wàng – «тягар», 思 sī – «думати», надають поезії ліричність і романтичний характер. Вони сприяють створенню тону, що відзначається емоційністю та легкістю, а інтонація стає інтимною та ніжною. У великих китайських поетів епохи Сун, модальні дієслова не лише віддзеркалюють їхню глибоку філософію та особисті внутрішні переживання, але й мають значущий вплив на тон, настрій та інтонацію творів. Вони є ключовим елементом для створення естетичної атмосфери та емоційної інтенсивності в китайській поезії.

论文摘要

课程作业的主题是《**基于宋代艺术作品的汉语情态动词的功能和文体特征**》。

。

学期论文论述了情态动词的一般特征、分类及其在语言中的作用。还分析了在不同文体语境和情况下使用情态动词的具体情况。在分析欧阳修和苏东坡作品及其功能和文体特点的基础上，确定情态动词对语气、情调和语调的影响。探讨了情态动词在汉语中的文体差异。确定情态动词在交际中的功能作用及其在汉语公共演讲中的使用。

课程作业的任务是确定情态动词的基本概念及其功能方面；研究情态动词在不同文体语境和情境中的具体使用；**以欧阳修和苏东坡的作品为例**，分析中国宋代诗歌中的情态动词；研究欧阳修和苏东坡作品中情态动词对语气、情调和语调的影响。

研究对象是汉语中情态动词使用的特殊性。

研究对象是汉语中情态动词的功能和文体特征。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алжесва М. М., Чалбанова К. В. Модальні дієслова бажання китайської мови (на прикладі дієслів 要 yào, 想 xiǎng, 愿意 yuànyì, 敢 gǎn, 敢于 gǎnyú, 肯 kěn) (2019). *Oriental Studies*. № 1.
2. Баллі Ш. Загальна лінгвістика та питання французької мови. (1955). Київ: Талком.
3. Готліб О. М. Практична граматика сучасної китайської мови. (2012). 4-е вид., випр. Київ. Вища школа.
4. Давлетбаєва А. Ф., Фаткулліна Ф. Г. Особливості термінологічної номінації категорії модальності в китайській мові (2019). *Філологічні науки. Питання теорії та практики*.
5. Давлетбаєва А. Ф., Фаткулліна Ф. Г. Семантичні властивості модальних дієслів 愿意 (yuànyì), 乐意 (lèyì), 情愿 (qíngyuàn) у китайській мові. (2020). *Науковий вісник Херсонського державного університету*.
6. Давлетбаєва А. Ф. Репрезентація категорія модальності в українській і китайській мовах (2019). Київ.: Україна. Віта.
7. Кірюхіна Л. В. Синтаксичні дослідження китайського граматиста Ма Цзяньчжуна (2016). *Філологічні науки. Питання теорії та практики*.
8. Ковальчук Ю. Ю. Особливості аналізу категорії предикату в сучасній китайській мові. (2020). *Нова філологія: наук. видання Запоріз. нац. ун-ту*.
9. Ковальчук Ю. Ю. Оцінні предикати як механізм реалізації оцінки в сучасній китайській мові (2022). *Видав. центр КНЛУ*.
10. Костанда І. Теоретичні засади й контекст лінгвостилістичного дослідження явища паралелізму в китайській поезії. (2018). *Дослідницький центр «Трипілля і Схід»*.
11. Любимова Ю. С. Функціонально-семантичне поле модальності в сучасній китайській мові (2017). *Київський Національний Лінгвістичний*

Університет. Автореферат 10.02.13 – мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії Київ.

12. Любимова Ю. С. Засоби і способи реалізації модальності можливості в сучасній китайській мові (2016). Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки.

13. Любимова Ю. С. Спонукальні дієслова як домінанта реалізації семантики імперативності в сучасній китайській мові. (2015) Південний архів (філологічні науки).

14. Любимова Ю. С. Модальна частка у сучасній китайській мові: функціонально-семантичний аспект. (2019). Видавничий дім «Гельветика».

15. Тімчишена О. А. Модальні дієслова в китайській мові. (2017). Філологічний аспект.

16. Hsieh Chia-Ling. Modal Verbs and Modal Adverbs in Chinese: An investigation into the Semantic Source (2005). UST Working Papers in Linguistics.

17. Maspero H. La langue Chinoise. Conférences de l'Institut de Linguistique de l'Université de Paris: Année (2001). Paris: Ancienne librairie Furne, Bovin et Cie, 18.
Palmer F. R. Mood and modality. 2nd ed. N. Y.: Cambridge University press,

19. Palmer F. R. Modality and the English Modals (2013). 2nd ed. N. Y.: Routledge.

20. 彭利贞. 现代汉语情态研究. 北京: 中国社会科学出版社, (2007).

21. 黄勇. 汉语助动词研究综述 // 文教资料. (2013). 年第

22. 吕叔湘. 汉语语法分析问题. 北京: 商务印书馆, (1979).

23. 朱德熙. 语法讲义. 北京: 商务印书馆, 1979.

24. 吕叔湘. 关于汉语词类的一些原则性问题 // 汉语词类问题. 北京: 中华书局, (1955).

25. 朱庆明. 现代汉语使用语法分析. 北京: 清华大学出版社, (2005).

26. 贺阳. 试论汉语书面语的语气系统 // 中国人民大学学报. (1992).